

SECCIÓ DE SENDERS AE TALAIA

DE MONTSERRAT A NÚRIA

Etapla 5: PUIG-REIG – GIRONELLA SANT VICENÇ D'OBIOLS – CAL ROSAL

15 de desembre de 2019

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h 30 min
Puig-reig. Esmorzar. Inici de l'etapa.	8 h 50 min 9 h 30 min
El Guixaró. Reagrupament.	10 h 40 min 10 h 50 min
Viladomiu Vell. Reagrupament.	11 h 25 min 11 h 35 min
Gironella. Reagrupament.	12 h 25 min 12 h 35 min
Sant Vicenç d'Obiols. Reagrupament.	13 h 40 min 13 h 50 min
Cal Rosal. Final de l'etapa. Dinar Sortida cap a Vilanova.	14 h 15 min 17 h
Vilanova i la Geltrú.	18 h 30 min

Notes.-

- ** Esmorzarem al bar Màgic de Puig-reig. Farem un dinar comunitari al restaurant l'Estació del Carrilet del Rosal.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! (**Penseu que aneu en grup**).
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon **636466829 (Joan Andreu)**.
- ** El vocal coordinador d'aquesta sortida és el **Joan Andreu (636466829)**. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS AE TALAIA

DE MONTSERRAT A NÚRIA

Etapla 5: PUIG-REIG – GIRONELLA SANT VICENÇ D'OBIOIS – CAL ROSAL

15 de desembre de 2019

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Tal com dèiem a la circular, el recorregut d'aquesta etapa seguirà el Montserrat–Núria conjuntament amb el Camí del Llobregat fins a Gironella però a partir d'aquesta vila el deixarem i continuarem riu amunt només amb el Camí fins arribar a Cal Rosal on finalitzarem la caminada. El motiu d'aquest abandonament es poder ajustar el quilometratge de les properes etapes a les nostres capacitats.

A la primera part del recorregut passarem per les colònies de cal Prat, del Guixaró, de Viladomiu Nou, de Viladomiu Vell i després de travessar Gironella passarem per l'Ametlla de Casseres i la Plana. Poc abans d'arribar a Cal Rosal ens allunyarem una mica del riu per enfilar-nos fins al llogaret d'Obiols on podrem visitar la bonica església preromànica de Sant Vicenç.

De Puig-reig a Gironella hi ha un tram en el qual el Montserrat–Núria i el Camí del Llobregat se separen. A partir de la colònia Prat, el Camí segueix per la riba dreta del riu mentre que el Montserrat–Núria ho fa per l'esquerra; en arribar al Guixaró es retroben i segueixen plegats.

Finalment cal dir que en arribar a la colònia Viladomiu Nou ens trobarem que el sender està tallat per unes obres; per arribar a la colònia següent, la Viladomiu Vell, s'ha de seguir un camí alternatiu.

Horari		Distància (km)
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa d'avui al costat de la Creu de la Sala de Puig-reig (441 m). Hem d'anar cap la dreta, direcció nord, pel carrer del Llobregat (carretera de Berga); baixem lleugerament.

0:04	0:04	0,230
------	------	-------

Hem de deixar el carrer Llobregat i baixar cap a la dreta per tal de seguir per la carretera BV 4406 que va cap a Prats de Lluçanès (437 m). A la dreta, a un nivell inferior, hi veiem el safareig de cal Cases.

0:03 0:07 0,475

Arribem en una rotonda (422 m); deixem l'entrada al nucli de cal Cases a la dreta i seguim baixant per la carretera.

0:03 0:10 0,645

La carretera fa un marcat revolt cap a l'esquerra (415 m). En aquest punt, per la dreta se'ns uneix el Camí del Llobregat (GR 270) que havíem deixat en entrar a Puig-reig; hi ha un pal de senyalització. Seguim baixant.

Més endavant, per la dreta, se'ns separa la pista que baixa cap a la fàbrica de cal Cases.

0:03 0:13 0,850

Una mica abans d'arribar al pont per on la carretera creua el Llobregat l'hem d'abandonar i enfilar-nos per un senderol que puja cap a l'esquerra (404 m). En aquest punt, a l'altra banda de la carretera, hi ha un pal de senyalització i si mirem el riu, aigües avall, podrem veure el pont gòtic de Periques.

Pugem pel senderol.

0:03 0:16 0,935

Arribem al pla que hi ha al capdamunt de la pujada (422 m) i el senderol bifurca; hem de seguir per la branca de la dreta.

Baix, a la dreta, podem veure-hi el Llobregat i més enllà el viaducte de l'autovia C-16.

0:03 0:19 1,115

Passem pel costat d'una fita (425 m) i baixem per un tram amb fort pendent; tenim una barana a la dreta. Al riu podem veure-hi la resclosa de cal Cases.

0:02 0:21 1,195

Arribem al capdavall de la baixada (405 m); pugem per un tram graonat.

0:02 0:23 1,315

Passem pel costat d'un gran dipòsit (418 m).

0:01 0:24 1,380

Desemboquem en un camí (415 m). L'hem de seguir cap a la dreta; baixem.

0:02 0:26 1,475

Passem per sota del viaducte d'un accés a l'autovia (406 m) i uns metres més endavant per sota del viaducte de l'autovia. Tot seguit el camí gira cap a l'esquerra i se situa al costat del riu.

Més enllà, el camí passa a senderol i continua per la riba del Llobregat aigües amunt.

0:05 0:31 1,790

Passem per un tram de rocalls i decanem cap a l'esquerra (400 m); pugem lleugerament.

0:03 0:34 1,975

Entrem al recinte de la colònia Prat (402 m). Passem pel costat de la màquina desbrossadora que neteja l'aigua del canal abans que aquesta no passi a les turbines.

Seguim endavant; a l'esquerra, per damunt del canal, podem veure-hi la torre de l'Amo i la torre del Director de la colònia. Continuem pel costat del canal.

0:06 0:40 2,330

A l'esquerra deixem un passadís cimentat que segueix pel costat del canal entre baranes i continuem pel caminet que decanta cap a la dreta (405 m); a la dreta hi ha un pal de senyalització. En aquest punt ens separem del Camí del Llobregat.

Anem per entremig del riu, a la dreta, i dels horts de la colònia, a l'esquerra. Mirant enrera podrem veure l'església de la Mare de Déu de Montserrat.

0:02 0:42 2,430

Baixem cap a la dreta i travessem el Llobregat per la palanca de cal Prat (401 m). Un cop a l'altra banda del riu ens hem d'enfilar per unes roques anant cap a l'esquerra. Pugem per un senderol.

0:03 0:45 2,545

Deixem un trencall que s'enfila cap a la dreta (412 m); planegem.

0:04 0:49 2,765

Al riu podem veure-hi la resclosa de cal Prats (410 m).

0:02 0:51 2,875

Desemboquem en el revolt d'un camí obert recentment (412 m); l'hem de seguir cap a la dreta tot pujant.

Una mica més endavant, quan el camí gira cap a la dreta i puja amb fort pendent, l'hem d'abandonar i seguir pel senderol que surt planejant cap a l'esquerra (420 m).

0:03 0:54 2,985

Baixem i travessem el torrent de Gonfaus per un rocalls (412 m). Un cop a l'altra banda del torrent el senderol remunta cap a l'esquerra i després fa una ziga-zaga per pujar vers el camp del Gregori.

Planegem pel costat del camp (435 m); a l'altra banda del Llobregat hi veiem l'entrada del túnel de Casserres de l'autovia i més endavant, al costat del riu, hi veurem les edificacions de la fàbrica del Guixaró.

0:09 1:03 3,490

El senderol fa un marcat gir cap a l'esquerra (438 m); seguim endavant planejant.

0:02 1:05 3,570

Per la dreta se'ns uneix un senderol (438 m); baixem lleugerament. Més endavant tenim baranes a l'esquerra i paret de roca a la dreta; seguim baixant.

0:05 1:10 3,925

Reagrupament

Ens situem al costat del Llobregat i desemboquem en un senderol transversal (410 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra i creuar el riu per la palanca del Guixaró.

Un cop a l'altra banda, travessem una petita zona d'esbarjo i pugem cap a l'esquerra pel costat del canal de la colònia. A l'esquerra hi ha els horts.

Pugem per unes escales i girem cap a la dreta per tal de creuar el canal (415 m), anem cap a l'esquerra, pugem per un altre tram d'escales i tornem a girar cap a la dreta.

0:03

1:13

4,095

Desemboquem al carrer de les Galeries (420 m); en aquest punt hi ha un pal de senyalització. Hem d'anar cap a la dreta, passar per davant del teatre del Guixaró i seguir cap a la dreta pel carrer del Forn. **Ací retrobem el Camí del Llobregat.**

A l'esquerra hi ha una filada de garatges i a la dreta, a un nivell inferior, el canal de la colònia amb la resclosa al fons. Més endavant, a la dreta, també hi veurem garatges.

0:03

1:16

4,285

Passem per davant de la font de la Bauma que queda a l'esquerra del camí (418 m). Continuem per la pista asfaltada ara vorejada de plàtans.

0:06

1:22

4,705

Deixem un camí a l'esquerra i travessem la riera de Clarà per un pont (420 m). Pugem.

Entrem a la colònia Viladomiu Nou; passem per entremig d'edificacions. Més endavant només hi ha edificis a la dreta; a l'esquerra hi ha un mur.

0:04

1:26

4,960

Arribem en una bifurcació de la pista (429 m); hem d'anar per la branca de l'esquerra, més marcada, que puja.

NOTA.- El nostre sender i el Camí de Llobregat van per la pista de la dreta que baixa lleugerament. Ara bé, una mica més endavant aquesta pista queda tallada per unes obres que fan en una de les antigues naus de la colònia; això ens obliga a seguir un camí alternatiu fins a la colònia Viladomiu Vell on retrobarem el sender.

La pista puja amb una antiga barana de protecció a la dreta. A un nivell inferior, a la dreta, podem veure-hi la nau en obres. Girem cap a l'esquerra i seguim pujant.

0:04

1:30

5,190

Per l'esquerra se'ns uneix un carrer de la colònia (449 m); seguim pujant.

Una mica més endavant, a l'esquerra, deixem l'entrada principal al nucli dels habitatges de la colònia (455 m); al fons s'hi veu l'església del Sagrat Cor.

0:03

1:33

5,350

Arribem al capdamunt de la pujada per on passa una variant de l'antiga carretera de Berga (459 m); a la cruïlla, a la dreta, hi ha una caseta i un pal de senyalització. Hem d'anar cap a la dreta seguint la vorera verda que va pel costat de la carretera; baixem.

Davant nostre, a un nivell inferior, hi veiem la colònia Viladomiu Vell.

0:06

1:39

5,645

Quan s'acaba la vorera verda hem de deixar el senderol que segueix pel costat de la carretera i baixar cap a la dreta per unes escales (449 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització.

En arribar al capdavall de la baixada seguim endavant vers el nucli de la colònia Viladomiu Vell.

0:02

1:41

5,750

Desemboquem al carrer Puig de l'Agulla (434 m). L'hem de seguir cap a la dreta i en arribar a la primera travessia anar vers l'esquerra; és el carrer Puig d'Estela.

0:03

1:44

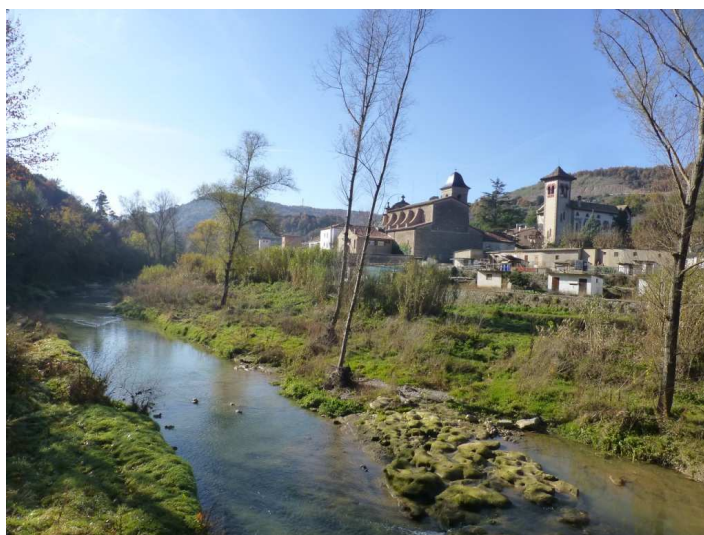
5,905

Reagrupament

Passem pel costat de la plaça on hi ha l'església de Sant Marc (430 m); seguim endavant, ara pel carrer Puig d'Alp. A l'esquerra hi ha l'espectacular torre de l'Amo de la colònia.

Atenció. Hem de deixar el carrer Puig d'Alp i anar cap a la dreta per un carreró que passa per darrera de l'església.

Travessem el canal i girem cap a l'esquerra. A l'esquerra, a les vores del canal, hi ha un munt de petits horts cadascun amb la seva caseta i a la dreta del camí, en un plafó, es comenta la importància d'aquests equipaments.

0:03

1:47

6,065

Hem de deixar el camí i seguir pel senderol que, mantenint la direcció, puja per la banda esquerra per anar a passar per la palanca que veiem davant (424 m).

Travessem el Llobregat per la palanca (427 m); un cop a l'altra banda enllacem amb un senderol transversal per on ve el Camí del Llobregat procedent de la colònia Viladomiu Nou. A la cruïlla hi ha un pal de senyalització i un plafó informatiu sobre les palanques que travessen el riu.

Nosaltres hem de seguir aquest senderol cap a l'esquerra; pugem per una graonada. Passem per un

tram amb barana i el senderol es transforma en camí.

Més enllà, al riu podem veure-hi la resclosa de la colònia Viladomiu Vell. Seguim endavant tot volejant el camp de cal Viader que tenim a la dreta.

0:13	2:00	6,895
------	------	-------

Travessem el torrent de cal Viader on hi ha el gorg del Boix (430 m).

0:07	2,07	7,355
------	------	-------

Passem per davant de cal Viader que queda a la dreta del camí (434 m). Poc després desemboquem en una pista asfaltada; l'hem de seguir cap a l'esquerra.

0:04	2:11	7,565
------	------	-------

A l'esquerra deixem el pont de cal Bassacs que creua el Llobregat (436 m); a la dreta hi ha cal Pere Vell i un pal de senyalització. Una mica més endavant, a l'esquerra, a un nivell inferior, hi ha la font de cal Pere Vell; a l'altra banda del riu podem veure-hi la colònia de cal Bassacs.

0:02	2:13	7,680
------	------	-------

Passem pel costat de les restes del pont romànic de Sant Marc (437 m); seguim pel costat del riu, ara amb el sòl cimentat.

0:02	2:15	7,805
------	------	-------

Travessem un petit torrent (435 m) i pugem lleugerament per continuar per un vial que va pel costat del camp de futbol (441 m); podem anar per un senderol que va per l'esquerra del vial.

0:02	2:17	7,965
------	------	-------

En arribar al final del vial (441 m) hem passar per entremig d'una tanca i d'un pal de senyalització i seguir pel costat del riu. A la dreta hi ha unes naus industrials.

0:02	2:19	8,120
------	------	-------

Deixem un camí que puja cap a la dreta vers unes naus abandonades (441 m); nosaltres continuem

per un senderol pel costat del riu, ara amb una tanca que ens separa de l'aigua.

Força més endavant trobem el desguàs d'un canal al riu; seguim pel costat del canal.

0:04

2:23

8,395

Fem un gir esquerra - dreta per tal de creuar el canal (441 m). El senderol va per la llenca de terra que queda entre el riu i el canal.

Anem trobant rètols que posen noms als trams del camí: *Els poms de les canyes*, *L'esclat dels pollancres*, ...

0:05

2:28

8,745

Passem per sota del pont de les Eres (441 m); seguim pel costat del riu. Davant veiem el pont Vell i la torre del rellotge de Gironella.

0:02

2:30

8,895

Anem cap a la dreta allunyant-nos del riu i ens situem al costat de la riera de la Riba (442 m). Per creuar aquesta riera hi ha un petit pont però el dia de la preparació de l'etapa estava clausurat; al costat del pont hi ha un pal de senyalització i a la dreta un plafó informatiu.

Hem de creuar la riera pel pas a gual que hi ha al costat del pont (441 m). Un cop a l'altra banda hem d'anar cap a l'esquerra i pujar per un carreró cimentat; més endavant hi ha unes escales.

En arribar al carrer del Pont Vell l'hem de seguir vers l'esquerra en direcció al pont i just abans de creuar-lo s'ha de baixar cap a la dreta (446 m). Anem per un passeig vorejat d'arbres; passem per sota de la torre del Rellotge.

0:03

2:33

9,050

Reagrupament

Passem per davant d'un ascensor (444 m); amb aquest ascensor és pot accedir a la plaça de la Vila de Gironella.

Poc després, en arribar enfront d'una nau, el camí bifurca; hem de seguir per la branca de la dreta que va a passar entre la nau i la paret de roca. Pugem.

Seguim endavant vorejant les naus de l'esquerra i amb la paret de roca a la dreta.

0:06

2:39

9,465

Passem per entremig de dues edificacions i desemboquem en una rotonda (451 m). Hem d'anar cap a l'esquerra, travessem un canal i anem a passar pel pont sobre el Llobregat (452 m).

Un cop passat el pont hem d'anar cap a la dreta pel carrer Font del Balç; baixem.

A l'altra banda del riu podem veure-hi el mur del canal que hem travessat.

0:04

2:43

9,715

El camí bifurca a l'entrada de la zona d'esbarjo de la Font del Balç (448 m); hem d'anar per la branca de la dreta que segueix pel costat del riu vorejant la zona.

0:03

2:46

9,910

Arribem en una bifurcació amb un pal de senyalització a la dreta (450 m); cal seguir el camí de la dreta amb sòl herbós.

Anem per la vora d'un camp amb una tanca a la dreta. Al riu podem veure-hi la resclosa del canal de Gironella.

A l'esquerra, al mig del camp, hi ha les edificacions del mas de la Resclosa.

0:06 2:52 10,310

Desemboquem ala carretera d'accés a l'Ametlla de Casserres (457 m); l'hem de seguir cap a la dreta per anar a passar per sota dels viaductes de l'autovia C-16.

0:03 2:55 10,495

Després de fer un gir cap a l'esquerra i baixar una mica hem de deixar la carretera i baixar cap a la dreta per tal de travessar la riera de Graugés per una palanca (458 m).

Un cop a l'altra banda de la riera retornem a la carretera i la seguim cap a la dreta. Pugem lleugerament.

A l'esquerra deixem els carrers d'accés al nucli de l'Ametlla de Casserres (462 m); a la dreta hi ha un pal de senyalització. Seguim endavant baixant lleugerament amb una filada d'arbres a la dreta.

0:03 2:58 10,675

Entrem al carrer Principal de l'antiga colònia Monegal (Ametlla de Casserres) (460 m); a l'esquerra tenim els habitatges i a la dreta una filada d'arbres. Més endavant passem per entremig de les naus de la fàbrica.

0:04 3:02 10,910

Passem per sota d'un pont que connecta les dues parts de la fàbrica (460 m); davant, a l'esquerra, hi ha la xemeneia i al fons hi veiem el campanar de l'església de la Mare de Déu del Roser.

Una mica més endavant girem cap a la dreta i passem per davant de l'entrada de l'empresa Deca-Pulp dedicada a la fabricació d'embalatges de cel·lulosa.

En aquest punt hem de deixar el carrer que segueix endavant i travessa el Llobregat pel pont de cal Solera i anar cap a l'esquerra per un carreró que passa per entremig de dues petites construccions.

Continuem per un camí que va pel costat del canal de la colònia Monegal; a l'esquerra tenim una paret de roca.

0:03 3:05 11,080

Travessem un portal (460 m); en aquest punt, a la dreta, hi tenim la resclosa del canal.

El senderol, enganxat a la paret de roca, segueix endavant pel costat del riu. En algun tram hi ha una barana de troncs.

Més endavant travessem un altre portal; ens separem del riu.

Sortim del bosc i travessem un espai obert; a l'esquerra hi ha una torre d'una línia de conducció elèctrica.

0:04 3:09 11,310

Atenció. Ens trobem amb una bifurcació del sender no massa marcada. Nosaltres hem d'anar per la branca de la dreta per acostar-nos a la riba del riu; de seguir endavant arribaríem en una esplanada cimentada i més enllà entrariem en el polígon industrial de la Plana.

El senderol va a passar per entremig del riu i de les naus industrials. En algun tram hi ha una barana de fusta.

0:06 3:15 11,665

Travessem un petit pont de fusta i passem per sota del pont de la Plana (463 m). Voregem unes petites construccions cilíndriques.

0:02 3:17 11,790

Desemboquem en el revolt d'un camí (465 m). Hem de seguir el camí cap a l'esquerra; pugem lleugerament.

Enllacem amb un carrer del polígon i el seguim fins arribar en un carrer transversal, és el carrer dels Artesans. Enfront hi tenim una esplanada; l'hem de travessar en diagonal anant cap a un carrer que surt per l'altra banda

0:03 3:20 11,940

En arribar al carrer hem d'anar cap a la dreta per un camí (471 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització. Anem en direcció a Sant Vicenç d'Obiols.

Voregem una casa i girem cap a l'esquerra; pugem.

0:04 3:24 12,150

Per l'esquerra se'ns uneix un camí (485 m); seguim pujant.

0:02 3:26 12,280

Travessem un petit torrent i deixem un camí a la dreta que va vers unes edificacions (490 m); seguim pujant.

0:05 3:31 12,585

Deixem un camí a la dreta (516 m) i poc després passem per davant dels edificis del Soler d'Obiols; seguim pujant.

Enfront tenim una magnífica panoràmica de la serra de Queralt amb Berga en primer terme.

0:06 3:37 12,930 **Reagrupament**

Arribem en una cruïlla (535 m) amb un pal de senyalització a l'esquerra. A l'esquerra hi tenim el petit nucli d'Obiols amb l'església preromànica de Sant Vicenç en primer terme.

Enfront tenim dues branques del camí per on ve i per on marxa el GR-1. Nosaltres hem d'anar per la branca de la dreta que baixa.

A l'esquerra, en un nivell superior, hi veiem el cementiri. Arribem en una bifurcació (532 m); hem de seguir per la branca de la dreta. Baixem pel costat d'un camp.

0:05 3:42 13,235

El camí fa un revolt cap a la dreta tot deixant un trencall a l'esquerra (513 m); seguim baixant.

0:04 3:46 13,455

Fem un revolt de gairebé 180° cap a l'esquerra (495 m); seguim baixant.

0:01 3:47 13,555

Deixem un camí que baixa cap a la dreta (489 m). Al riu hi ha la resclosa de la Plana.

0:05 3:52 13,870

Trobem unes grans pedres que barren el pas als vehicles (480 m).

Una mica més endavant, a la dreta, podem veure les restes del pont Vell d'Orniu.

0:02

3:54

14,010

Arribem en una cruïlla amb un pal de senyalització (476 m); hem d'anar cap a la dreta per tal de travessar el Llobregat pel pont Nou d'Orniu.

Un cop a l'altra banda del riu hem d'anar cap a l'esquerra, vers el nucli de cases.

Deixem el carrer del Pont d'Orniu a la dreta i seguim endavant pel carrer de la Roca (478 m).

A la dreta queda un carrer que puja; continuem pel carrer que ara es diu de Sant Lluís. A la dreta hi ha garatges i a l'esquerra un parc i, més enllà, el riu.

En trobar el trencall següent cap a la dreta l'hem de seguir (479 m); pugem.

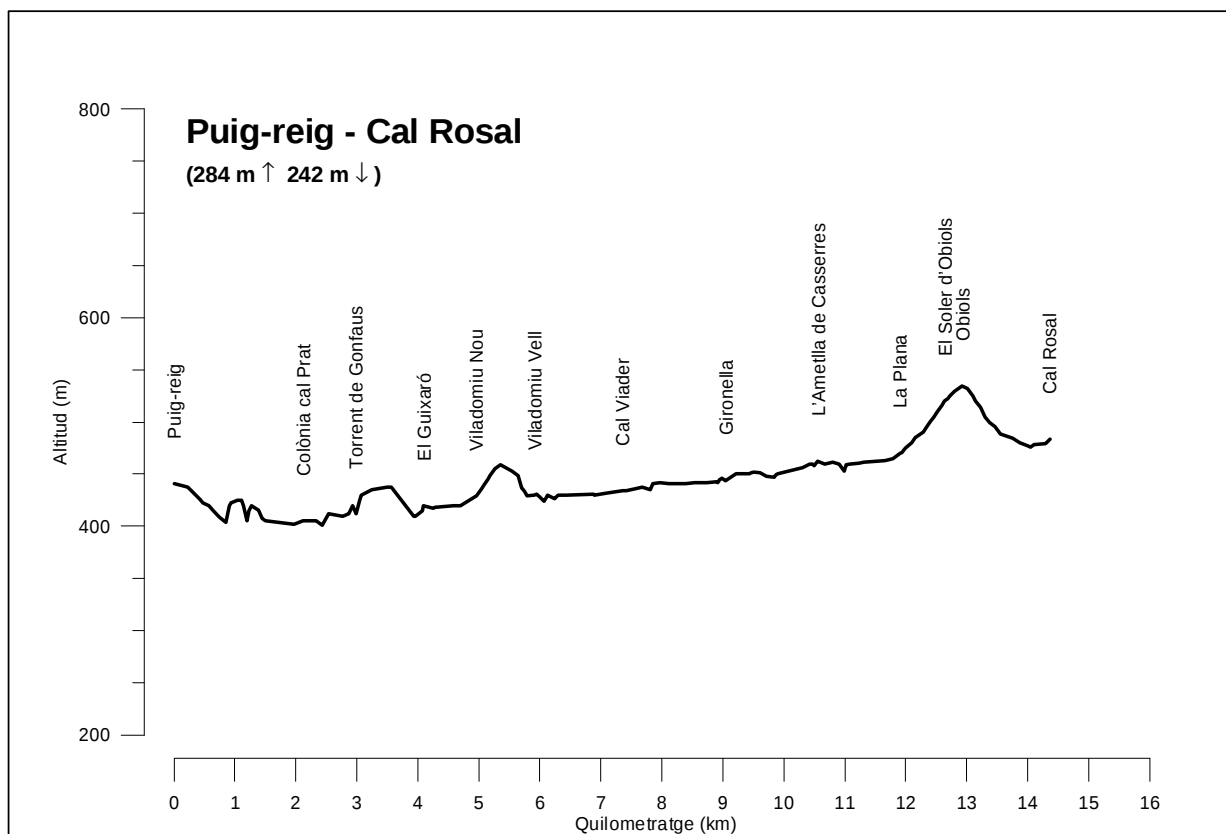
0:05

3:59

14,360

Arribem al carrer de l'Estació de Cal Rosal (carretera de Berga) (483 m); en aquest punt finalitzem el recorregut de l'etapa d'avui.

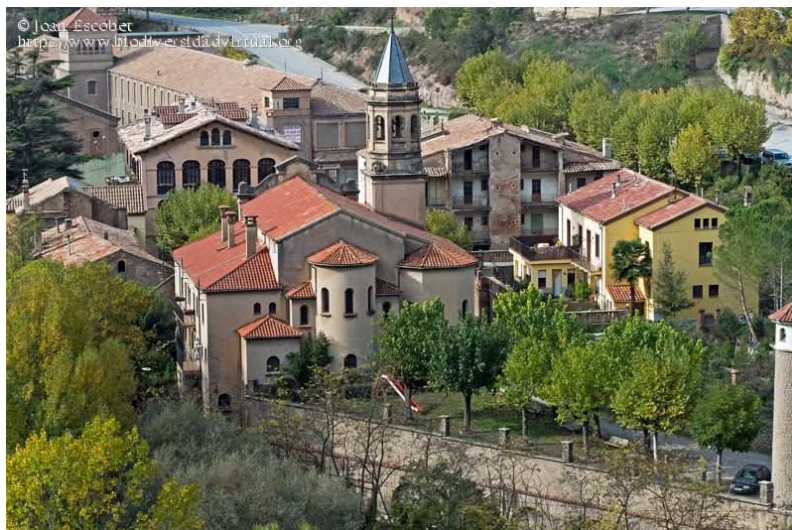
Equip de preparació (29/11/2019): Joan Andreu, Agustí Poch

COLÒNIA PRAT

La Colònia Prat o cal Prat és una colònia tèxtil del municipi de Puig-reig. Els Prat, originaris de Sallent, van començar la construcció de la colònia el 1871, any en què ja és documentada la fàbrica de filats i teixits.

Dels edificis de la colònia cal destacar, a més de la fàbrica i els pisos dels obrers, la Torre de l'Amo i l'església, dedicada a la Mare de Déu de Montserrat, ambdós a la plaça de l'església.

Durant la dècada dels anys 70 la colònia s'amplià considerablement tant a nivell de fàbrica com d'edificacions annexes i pisos; però al cap de pocs anys l'empresa començà a patir les conseqüències de la gran crisi del tèxtil la qual cosa suposà una davallada en la mà d'obra i un considerable deteriorament general de tota la colònia.

EL GUIXARÓ

El Guixaró és una colònia tèxtil del Llobregat, situada a l'extrem oriental del municipi de Casserres, a la comarca del Berguedà, si bé queda entre Puig-reig i Gironella.

Els orígens de la colònia del Guixaró s'han d'anar a buscar a l'any 1879, quan Esteve Comelles i Cluet, de Berga, comprà una part de les terres del mas Guixaró (les més properes al riu) per tal de construir-hi una fàbrica de filats i teixits de cotó que aprofités l'aigua del riu Llobregat com a font d'energia.

L'any 1911 la família Comelles inicià una forta expansió, especialitzant-se en mallorquines i franelles i ampliant el procés de filat i teixit amb les seccions d'acabats, tint i blanqueig. També construí nous habitatges per als treballadors i una església. Aquest esforç inversor va ensopegar amb l'esclat de la Primera Guerra Mundial, i a la fi de 1916 la fàbrica, el salt d'aigua i la maquinària i tota la colònia estava embargada. Fou en aquest moment quan fou adquirida per Joan Prats, un enginyer de Barcelona.

Anys més tard, el 1929, aquest la va vendre als Viladomiu de Viladomiu Nou. Concretament amb Marc Viladomiu i Santmartí la colònia va adquirir una nova vitalitat tant en la producció com en altres àmbits: es van ampliar els pisos amb la construcció de les galeries on instal·laren els lavabos i

els safareigs, es va fer la nova escola i els camp de futbol, i es va construir la carretera que comunicava el Guixaró amb Viladomiu Nou. Pel que fa a la fàbrica, el 1932 es van incorporar els telers automàtics, i es van renovar les turbines el 1941.

L'any 1942 es construí la nova resclosa i el canal (que fa 498 m de llargada i uns 2 m de profunditat) i s'anà consolidant l'electrificació del sistema productiu de la fàbrica. Quant a les millores socials i per als treballadors, l'any 1935 es va posar llum i aigua a tots els habitatges, el 1946 s'inaugurà la guarderia, i el 1948 la biblioteca. També s'inaugurà el nou teatre el 1949 i es van construir nous pisos el 1953.

La fi de la història industrial tèxtil va arribar el 1989, quan va tancar la fàbrica. El Guixaró ha tingut continuïtat com a nucli de població independent, ja que els pisos foren venuts i actualment s'hi combinen les primeres residències i les segones residències. Actualment té uns 110 habitants. L'antiga fàbrica és ocupada per l'empresa Sistema y Embalajes Sorsa S.A. i hi ha dos restaurants.

VILADOMIU NOU

La colònia Tèxtil de Viladomiu Nou, està situada a l'extrem sud del municipi de Gironella, en la confluència del Llobregat i la Riera de Clarà, entre Viladomiu Vell i el Guixaró.

La societat Tomàs Viladomiu e Hijos, que ja posseïa una colònia tèxtil en funcionament des de 1871 (la que es coneixeria més endavant com a Viladomiu Vell) va comprar l'any 1876 els terrenys per construir una nova fàbrica al lloc conegut com la Clau de Sant Marc, a mig quilòmetre aproximadament de l'altra fàbrica. La fàbrica nova es va començar a construir el 1880, en un moment en què el negoci familiar ja estava consolidat, però no era factible plantejar-se una ampliació de la fàbrica anterior. El nou emplaçament li permetia una ampliació del potencial energètic del Llobregat, i alhora els avantatges que ofería la legislació del moment per a les colònies industrials.

Viladomiu Nou esdevé una colònia independent de Viladomiu Vell el 1897, quan els hereus de Tomàs Viladomiu, els germans Josep i Jacint Viladomiu, es parteixen l'herència i finalitza l'estatut de colònia. A partir d'aquest moment ja no es coneix com a Clau de Sant Marc sinó com a Viladomiu Nou.

Tot i que inicialment era una colònia petita, a partir de 1897 va anar creixent. El 1900 es comença a

construir l'església del Sagrat Cor, que s'acaba el 1905, i es construeix també la torre de l'Amo. També es van anar ampliant progressivament els carrers d'habitatges per als treballadors: durant la primera meitat dels anys trenta s'amplià la fàbrica i es construïren nous pisos. Amb Marc Viladomiu va esdevenir una gran colònia amb personalitat pròpia, que disposava de serveis de tota mena: teatre, cafè, botigues i camps de joc. Va comptar també amb una intensa activitat social i cultural que en certa manera ha arribat fins als nostres dies.

Durant la Guerra Civil (1936-1939) la fàbrica fou col·lectivitzada, però amb el desenllaç de la guerra i la instauració de la Dictadura Franquista, els Viladomiu recuperaren la propietat de la fàbrica i la colònia. A partir de llavors i fins a l'arribada de la crisi del sector tèxtil, la fàbrica funcionà a ple rendiment, la colònia seguí creixent demogràficament i aparegueren nous serveis: guarderia (1943), zona esportiva (1948) i nous pisos (1951).

La crisi del sector tèxtil l'afectà greument el 1982, i el tancament definitiu de la fàbrica va arribar el 1991. No obstant això Viladomiu Nou continua persistent com un nucli de població amb personalitat pròpia, amb diversos serveis i festes i celebracions pròpies.

La torre de l'Amo, que havia de ser la residència dels amos i alhora el símbol del seu poder econòmic i social, es començà a construir l'any 1899 i a l'estiu del 1902 la família Viladomiu ja hi féu estada. Actualment és de propietat municipal de l'Ajuntament de Gironella i s'ha convertit en oficina turística i centre d'interpretació de les colònies tèxtils de l'alt Llobregat, a més d'albergar la seu del Consorci del Parc Fluvial del Llobregat.

VILADOMIU VELL

Viladomiu Vell va ser la primera colònia que construï Tomàs Viladomiu i Bertran. Situada a la plana de Sant Marc, va comptar de seguida amb tots els elements característics d'una colònia desenvolupada: la fàbrica i els edificis industrials annexos, els habitatges per als treballadors, els serveis, la torre de l'Amo i l'església.

El fundador de Viladomiu Vell fou Tomàs Viladomiu i Bertran, el patriarca d'una nissaga que exemplifica el tipus de personatges i famílies que protagonitzaren l'impuls i difusió del model de la colònia industrial, a les comarques interiors de Catalunya, durant la segona meitat del segle XIX. L'any 1868, interessat per expandir els seus negocis, pujà Llobregat amunt fins que arribà a la plana

de Sant Marc, on avui trobem Viladomiu Vell. Convençut que aquell era un bon lloc -pla, al costat del riu i barat- per construir-hi una fàbrica, comprà els terrenys.

Va ser una de les primeres indústries dedicades al tèxtil organitzades sota el sistema de Colònia. Les obres de la fàbrica de Viladomiu Vell s'iniciaren el 1868 i el 1871 es posava en funcionament. L'any 1882 va obtenir l'estatut de colònia agrícola e industrial i va beneficiar-se de les exempcions fiscals que la llei concedia. Des d'aquest any fins a principis del segle XX es van construir l'església dedicada a Sant Marc, beneïda l'any 1885, la torre dels propietaris, inaugurada el 1910, i a l'any 1897 es renovaren les turbines.

La família Viladomiu va ampliar l'empresa amb la construcció de noves colònies tèxtils (comprà els terrenys per construir Viladomiu Nou el 1876, i es començà a construir el 1880), o amb l'adquisició de colònies ja formades a l'eix de l'alt Llobregat (Marc Viladomiu comprà El Guixaró el 1929 i el mateix any Josep Viladomiu comprà Cal Marçal). Amb la producció combinada de filats i teixits, la colònia va créixer al voltant de la fàbrica amb un seguit de carrers paral·lels i una plaça, centrada per l'església i la torre de l'Amo.

El 1971 hi treballaven 347 persones. Tancà a la segona meitat dels anys vuitanta i el 2003 passà a formar part del conjunt museístic industrial del Parc Fluvial del Llobregat.

CAL BASSACS

Cal Bassacs o, en algunes fonts, els Bassacs, fou una antiga colònia tèxtil al peu del riu Llobregat, i actualment és una entitat de població del municipi de Gironella, al Berguedà.

La fàbrica de cal Bassacs, que va donar origen a la colònia, es va construir per la iniciativa del matrimoni format per Joan Teixidor i Ballús (1809-1891) i Raimunda Bassacs i Fornells (1818-1883), una parella provinent de famílies de teixidors i filadors de la comarca (de Berga i Gironella, respectivament). Des de 1861 fins al 1896 van tenir una *fàbrica*, amb deu telers de mà, a la seva casa pairal, a la plaça de l'església de Gironella, al mateix lloc on ara hi ha la casa-museu Teixidor-Bassacs.

Al mateix temps, el 1861 compraven una peça de terra al costat del riu Llobregat, davant mateix del pont romànic de sant Marc, on més tard construirien la fàbrica. El 1862 demanaven permís a l'Ajuntament per construir una fàbrica i un molí fariner. Van necessitar finançar la inversió, ja que

calia construir tota la infraestructura hidràulica a més de la industrial. Des del 1863 posseïen també una casa a Avià amb 11 telers, una màquina de bitlles i un ordidor. El 1869 comencen les obres de la resclosa i obtenen el permís per a l'aprofitament d'aigües del Llobregat per fer anar una fàbrica i un molí amb dues moles. El 1871 ja tenien la fàbrica i el canal construïts i compren els terrenys annexos. De fet, el molí no es va arribar a construir mai, ja que van acabar fent dues fàbriques.

Des de molt aviat, aquest nucli industrial era anomenat per tothom *cal Bassacs*, probablement per la forta personalitat de Raimunda, una dona emprenedora i molt activa, sempre al capdavant del negoci familiar. A mesura que anaven construint ja llogaven parts de la fàbrica a petites empreses. El 1884, per exemple, segurament amb una de les dues fàbriques ja acabades, la van llogar als Torra de Manresa, que més endavant crearien la colònia de Cal Marçal. En general, Joan Teixidor responia al tipus d'industrials que tenen fàbriques però no fabriquen ells mateixos, sinó que les arrenden, per tant el negoci el fan indirectament a partir del tèxtil. Durant molts anys, els llogaters més importants foren Marc Bassany de Sallent (un dels primers socis de Tomàs Viladomiu i Bertran fundador de Viladomiu), i Pau Forasté i Casals de Barcelona (documentat del 1892 al 1903), que es dedicava a la filatura.

El matrimoni Teixidor-Bassacs van fer donació en vida d'una de les dues fàbriques al seu fill Antoni, que la feia funcionar des de l'any 1863; aleshores era una petita fàbrica de tres pisos amb un total de 600 m², i una turbina de 150 CV, i compartia, amb la fàbrica dels pares, un pati i una caseta. Quan va morir Joan Teixidor, el 1891, a l'edat de 82 anys, les dues fàbriques ja estaven totalment acabades, i s'havien construït els magatzems i els pisos per als treballadors. En el seu testament confirma la donació d'una fàbrica al seu fill Antoni i fa hereus de la resta a la seva filla Concepció i el seu gendre, Josep Fusté i Teixidor. Aquests no van fer només d'arrendataris de la fàbrica (llogant parts de la fàbrica a altres petites empreses), sinó que també foren fabricants.

El 31 de maig de 1914 es va cremar la fàbrica. En aquell moment ja havia mort Josep Fusté, i era la vídua, Concepció Teixidor i Bassacs, qui portava l'empresa, amb l'ajuda del director, Esteve Esparbé i Garriga. L'incendi va paralitzar força temps la fàbrica, però l'activitat industrial es va reprendre i fins i tot ampliar, ja que el 1919 van llogar la fàbrica veïna dels parents per 15 anys. El 1925, a la mort de Concepció Teixidor, fou el seu fill Salvador Fusté i Teixidor qui va heretar la fàbrica, el qual havia cursat els estudis d'enginyeria industrial. En morir Salvador Fusté, el 1949, féu hereu el seu nebot, Josep M. Minoves i Fusté, el qual esdevingué el principal accionista de la companyia.

Als últims anys del segle XX es van unir les dues empreses, els hereus d'Antoni i els successors de Concepció, van fusionar les dues fàbriques i les van convertir en una societat anònima. Després de patir la crisi del tèxtil amb diverses reduccions, l'empresa Hilados y Tejidos Fusté S.A. va tancar definitivament el 2002.

GIRONELLA

Gironella és un municipi del Berguedà que s'estén a banda i banda del Llobregat, al S de la comarca. El terme arriba al S fins a la confluència de la riera de Clarà amb el Llobregat i limita, pel N i per l'E, amb el terme d'Olvan, l'extensa prolongació meridional del qual el separa amb una faixa estreta de terra del de Sagàs. Gironella limita, a més, per l'W i el NW amb el terme de Casserres i toca pel S una punta septentrional del terme de Puig-reig.

Els principals nuclis de població són la vila de Gironella, que n'és el cap, els barris dels Bassacs i de Cuenca, les colònies Viladomiu Nou i Viladomiu Vell i la urbanització de Cal Ramons.

En el document de la consagració de la catedral d'Urgell, l'any 839, ja és esmentat el terme de Gironella (*Gerundella*) i també ho és l'any 905 en l'acta de consagració de l'església de Santa Maria d'Olvan. En aquest document Gironella figura com una de les dotacions que el bisbe d'Urgell, Nantigís, donava a aquesta església. El terme incloïa diverses possessions dels barons de la Portella, cosa que fa pensar que de fet tot el lloc era vinculat a la baronia d'aquest nom. El poble passà més tard (1369) a dependre dels barons de Pinós i Mataplana.

El municipi té com a eix principal el Llobregat, que el travessa pel mig de N a S; cap a l'extrem meridional conflueixen, per l'esquerra, la riera del Pontarró i, una mica més avall, també per l'esquerra i després d'un marcat revolt del riu, al límit del terme, la riera de Clarà.

La vila de Gironella, al límit NW del terme, es divideix en dues parts unides per un pont que travessa el Llobregat. A la riba dreta del riu hi ha la part moderna, al costat de la carretera. La part antiga s'alça a la riba esquerra del riu, amb cases esglaiades que s'enfilen per carrers estrets i costeruts. Algunes cases mostren encara elements medievals.

El nucli es formà a l'entorn de l'església de Santa Eulàlia de Gironella, antiga parròquia i notable temple romànic, originàriament d'unes dimensions considerables. Al llarg dels segles sofrí importants modificacions, com ara l'amputació del braç meridional del transsepte, fet que alterà la primitiva planta de creu llatina. També fou modificat l'absis semicircular, que actualment és poligonal, i fou cobert més tard amb nervis gòtics. El campanar s'alça com una torre sòlida de planta rectangular. Presenta dues fileres de finestres cobertes per arcs de mig punt adovellats.

Prop d'aquesta església, dominant la vall del Llobregat, s'alçava el castell de Gironella, residència temporal dels barons de Pinós i Mataplana. Era una edificació sòlida i imponent, però a la fi del segle XV ja se n'havia iniciat la decadència i calgué reparar-lo. Actualment només se'n conserven els

murs de la base a l'W i al S, i la part baixa de la torre angular entre aquests dos murs.

Tota la vila era lloc fortificat i tancat ja al segle XV. Tenia un pont important damunt del Llobregat, pont que estava en construcció l'any 1389. A la fi del segle XVI Gironella passà a ésser propietat dels Agulló amb la categoria de baronia. L'any 1702 el baró Josep d'Agulló-Pinós i de Pinós fou creat marquès de Gironella per Felip V durant la cort que presidí a Barcelona. El marquesat passà posteriorment als Sentmenat, als Calvo-Encalada i als Febrer.

Al segle XIX Gironella sofrí l'atac carlí de les tropes comandades pel comte d'Espanya, el qual incendià la població l'any 1839. Segons Pascual Madoz, l'incendi deixà el poble reduït a cendres i els veïns hagueren de cercar refugi als pobles pròxims; el marquès de Gironella i de Sentmenat devia cedir la pedra del seu castell en ruïnes per a la reconstrucció de les cases del poble. Però la recuperació del poble fou efectiva a partir de mitjan segle XIX gràcies a la importància que hi adquirí la indústria tèxtil.

L'any 1905 s'inaugurà la primera fase de la nova església de Santa Eulàlia, obra de l'arquitecte Alexandre Soler i March, i s'acabà del tot amb la construcció de l'esvelt campanar, que s'inaugurà oficialment l'any 1958. Del temple destaca també el cimbori, de dimensions considerables, i a l'interior les pintures, els vitralls i el Sant Crist, provinent de l'antiga església.

Les festes més importants de la vila són les de Pasqua, durant les quals surten les colles de caramellaires, i la festa major, el diumenge més pròxim a Sant Roc (16 d'agost). En aquestes festes es dansa el ball de l'almorratxa (o de la morratxa) que, segons alguns autors, deu datar dels volts del 1300, però probablement correspon al segle XV, i sembla que es podria vincular amb l'exercici dels mals usos feudals i relacionar-lo amb un ball festiu en què el baró confraternitzava amb el poble.

El ball, que es dansa a la plaça, comença amb el passeig de tota la comitiva. Tot seguit hi ha una retirada de tots els nois llevat del que representa el senyor feudal, que queda sol amb la núvia, amb la qual balla, i amb les altres noies, amb les quals també fa un pas de dansa, i les remulla amb el perfum que porta a la morratxa. Acabat això, que ve a representar l'ofrena del primer ball de la núvia al senyor feudal, tornen els altres nois i el qui fa de nuvi pren la mà de la núvia, mentre el senyor feudal es retira. La dansa continua amb una nova coreografia.

L'AMETLLA DE CASSERRES

L'Ametlla de Casserres o Colònia Monegal és un nucli de població de Casserres (Berguedà), antiga colònia tèxtil, situada entre Gironella i Cal Rosal.

Presenta una estructura clàssica de colònia tèxtil, amb resclosa, canal i fàbrica, un carrer d'habitatges per als treballadors, la torre de l'Amo, i l'església. Els elements arquitectònics més destacats són, en primer lloc, l'església de la Mercè, edifici d'estil neogòtic dissenyat probablement per Alexandre Soler i March; la torre de l'Amo, edifici destinat a fer palès el poder social i econòmic de l'amo, d'estil neogòtic (segurament dissenyat, també, per Alexandre Soler i March) en el qual destaca la torreta de planta circular i la teulada cònica.

La colònia es pot dividir en tres parts o nivells. En el nivell inferior, la part principal de la colònia, hi trobem la resclosa, el canal, la fàbrica amb els magatzems i les naus, i els habitatges d'encarregats i director, així com els dels treballadors, al voltant del carrer principal, el pont i la font de la Quera i les portes de tancament de la colònia. Un pont de ferro construït per "La Maquinista terrestre y Marítima" substituï una antiga passarel·la de fusta. Aquest pont actualment ja ha desaparegut a causa d'una de les crescudes del Llobregat.

L'eix del nivell mitjà és el carrer de dalt, on també hi ha l'església, el convent, l'antiga casa del capellà, un safareig públic i un dipòsit d'aigua. Finalment, en el nivell més elevat hi trobem l'antiga masia de l'Ametlla, amb la font al costat, la nova torre dels amos i els pisos Santa Rosa.

Els orígens de L'Ametlla de Casserres es troben en l'existència d'un antic molí fariner. Josep Comas i Ametlla, de la masia de l'Ametlla de Casserres, es va instal·lar el 1814 en un antic molí, que en aquell moment es trobava derruït, i que era propietat de la masia l'Alzina de Morella, del terme municipal de Puig-reig. Uns anys més tard, el 1825, va obtenir l'autorització per construir un nou molí fariner en la seva mateixa propietat, a l'Ametlla de Casserres.

Probablement la necessitat de finançament per tirar endavant aquest projecte (calia construir una resclosa, un canal, l'edifici amb dues moles i l'escairador), va propiciar el tracte amb Josep Rutllant, de Berga, a qui el 1831 va vendre una parcel·la de terra annexa al molí per construir-hi una fàbrica tèxtil amb el compromís d'aprofitar l'aigua sobrant; i el 1832 Josep Comas va pactar amb Tomàs Bach, també de Berga, d'instal·lar màquines de cardar a l'interior del molí.

Aquesta fàbrica constava de baixos, tres pisos i les golfes, amb un total de 729 m². A les golfes es van habilitar habitacions per als treballadors. El 1851 la fàbrica-molí va ser venuda a Lluís Rosal, de

Berga, Miquel Roca, de Casserres, i Esteve Monegal, de Barcelona però originari de Sant Llorenç de Morunys. Aquests tres socis van formar societat fins al 1893, quan els dos primers van vendre les seves accions a la família Monegal.

El 1875 es van fer obres per construir una nova resclosa, instal·lar una turbina de més potència i ampliar el canal, després d'haver demanat una ampliació de la concessió hidràulica. Esteve Monegal va morir el 1879. El seu hereu, Josep Monegal i Nogués, va liderar una nova etapa i va ser l'artífex de les millores a la fàbrica i de la formació de la colònia. Va adquirir més maquinària i va augmentar la producció i el nombre de treballadors, que van arribar a 300.

Josep Monegal, a més de ser empresari tèxtil i comerciant de cotó a l'engròs, fou alcalde de Barcelona, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona i senador del Partit Conservador per la província de Barcelona. Els Monegal foren membres fundadors de la Caixa de Pensions. Amb Josep Monegal es van construir els habitatges plurifamiliars per als treballadors (i, per tant, van deixar de viure a les golfes de la fàbrica), i la colònia disposava d'escola, convent de monges i botiga de queviures.

L'any 1915 la societat integra els fills de Josep Monegal, Manuel Maria, Rosa Maria i Josefa Maria, i també el gendre, Ignasi Calonge i Costa, i passa a anomenar-se J. Monegal Nogués e Hijos. Uns anys més tard, el 1925, l'empresa es transforma en societat anònima, amb el nom de Textil Monegal S.A.

La crisi va arrossegar l'empresa al tancament, que es va produir el 1966. Amb el final de l'activitat productiva, els propietaris de la colònia oferiren als treballadors la possibilitat d'adquirir, en règim de propietat, els pisos on vivien. La majoria ho van acceptar. La colònia continua habitada i amb certa vitalitat, gràcies a la proximitat amb Gironella.

SANT VICENÇ D'OBIOLS

L'església de Sant Vicenç d'Obiols és un temple preromànic situat a Obiols, a l'est del terme municipal d'Avià (Berguedà). S'alça sobre una plataforma de pedra sorrenca a la riba dreta del riu Llobregat. L'església i la necròpolis que l'envolta són l'element central en una petita esplanada que acull tres edificis més: la casa Obiols, la Rectoria i un paller. Tot el conjunt està construït directament sobre la roca natural

Actualment, Sant Vicenç d'Obiols és una església de nau única, amb capçalera trapezial, pràcticament rectangular, i un transsepte baix i poc desenvolupat que crea la percepció d'una capçalera triple. La seva nau està coberta per una encavallada de formigó que n'imita la prerromànica, de fusta. En canvi, la capçalera i els braços del transsepte es cobreixen amb voltes de pedra.

A l'exterior, l'edifici presenta un aspecte esvelt i uns volums nets, sense elements decoratius. L'aparell constructiu és irregular i varia sensiblement en cada zona de l'edifici, denotant diverses fases constructives: grans blocs de pedra ben escairats, carreus de tosca i pedra sorrenca, i maçoneria de còdols i morter. A la façana de ponent hi ha un campanar d'espada de dos ulls, amb sengles campanes.

Quant als accessos, l'església compta amb dues portes d'entrada: un portal romànic amb arc de mig punt i guardapols a la façana occidental i un altre de modern a la meridional. A pocs centímetres del darrer es conserva, darrere d'un vidre, el muntant d'un accés més antic. Les finestres són de formes diverses: espielleres d'una sola esqueixada a la capçalera i el braç sud del transsepte, rectangulars i de mig punt al mur meridional de la nau i cruciforme a la façana de ponent.

L'espai interior és igualment sobri i monumental, on destaquen els tres arcs de ferradura que donen accés a la capçalera i als braços del transsepte. Els arcs estan construïts amb dovelles regulars i compten amb impostes gruixudes que se sustenten sobre columnes. El disseny de les columnes és d'una gran senzillesa: els capitells són cilíndrics, decorats amb motlures i rematats per un àbac quadrat. Tanmateix, la columna meridional de l'arc triomfal és diferent de la resta. El seu capitell és troncocònic amb l'àbac quadrat i collarí, amb una decoració geometritzada a base de figures ametllades sobre tiges. Al mur oriental del braç sud del transsepte s'observen els vestigis d'un arc de ferradura cegat pel mur, més petit que la resta.

Al darrer tram de la nau i adossat a la façana occidental, es troba un cor de fusta elevat al qual s'hi accedeix per una escala de pedra. Des d'allà s'accedeix a les cordes de les campanes. L'espai sota el cor és clos per un mur de pedra i una porta, configurant la sagristia.

Al voltant de l'església i especialment de la capçalera, es troba una extensa necròpoli de tombes excavades a la roca, totes elles orientades est-oest. Responen a diversos tipus: trapezials o de banyera i antropomorfs. Actualment, totes les sepultures es troben reblertes de terra, llevat d'una. L'única oberta, a tocar del mur oriental de la capçalera, és de tipus antropomorf, amb un encaix per al cap i les espatlles, i cos trapezial, més estret als peus. Una motllura n'envolta el perímetre, per tal d'ajustar les lloses que el tancaven.

Cal destacar també dues tombes de banyera situades davant la porta de la façana meridional, donat que en una d'elles es va trobar una moneda d'or del rei visigot Ègica (687-702), que es conserva al Museu d'Arqueologia de Catalunya.

CAL ROSAL

Cal Rosal és un nucli de població situat al peu del riu Llobregat, en el punt on conflueixen els termes municipals d'Avià, Berga i Olvan a la comarca del Berguedà, que va desenvolupar-se a partir d'una colònia tèxtil.

Abans d'esdevenir una gran colònia tèxtil, Cal Rosal ja era un lloc de pas, com ho prova el camí ral que unia Berga amb Vic creuant el Llobregat en aquest punt i els ponts que successivament s'hi han anat construint, com el Pont d'Orniu.

L'any 1858, els germans Rosal, nascuts a Mataró però fills d'empresaris tèxtils berguedans, van comprar uns terrenys a la vora del Llobregat per construir-hi una fàbrica, la maquinària de la qual seria moguda per la força de l'aigua, i que es convertiria en la primera colònia tèxtil de Catalunya. La Fàbrica Vella va iniciar la seva activitat cap a l'any 1860, amb màquines de filar i cardes; poc després va incorporar telers.

A finals del segle XIX ja era la indústria tèxtil més important de Berga. Aquest fet va permetre ampliar la presa i obtenir més energia per moure la noves màquines instal·lades a la Fàbrica Nova. Posteriorment es construïren els edificis de la façana que dona a la carretera de Berga, on estaven situats el magatzem de bales de cotó, les obridores i els batans, el portal amb la porteria per al control d'entrades i sortides i la casa de dos pisos on vivien els amos en les seves estades a la colònia.

Ja en el segle XX es construïren les oficines i els acabats, amb secció de blanqueig, tint, aprest, confecció, plegat i empaquetat. A mitjans d'aquest segle la fàbrica de Cal Rosal va arribar a tenir 1.200 treballadors repartits en tres torns, que feien anar uns 25.000 fusos, uns 500 telers i les corresponents màquines complementàries de tot el procés tèxtil.

Els Rosal eren descendents de Berga on ja havien treballat en diferents branques del tèxtil i del fuster els segles XVI i XVIII. A finals del XVIII es traslladaren a Mataró, però a mitjans del XIX tornaren a Berga on invertiren el seu capital a crear una gran fàbrica de riu: la colònia més gran de tot el Berguedà -a l'època de màxim rendiment de la fàbrica arribà a tenir més de vuit-cents treballadors-.

Els Rosal participaren activament a la política estatal i la comarcal militant al partit conservador a principis del segle XX, en plena època de caciquisme i torn de partits. Homes d'una gran perspectiva instal·laren a Graugés (terme municipal d'Avià), una colònia agrícola i ramadera a principis del segle XX.

Com a la majoria de les fàbriques situades a peu de riu, allunyades dels nuclis de població, va caldre construir-hi habitatges per als treballadors i una sèrie de serveis que es van anar ampliant al llarg dels segles XIX i XX. Els primers pisos es van construir al costat de la fàbrica, donant forma al carrer del Riu o de la Serradora, al carrer de Dalt o de la Muntanya i el carrer de Sant Antoni. Ben aviat es va comptar amb l'església i una botiga de queviures, cafeteria, fonda i estanc.

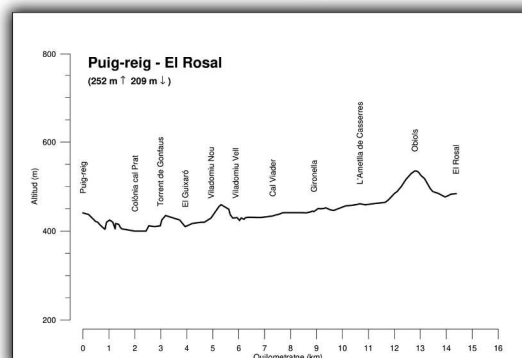
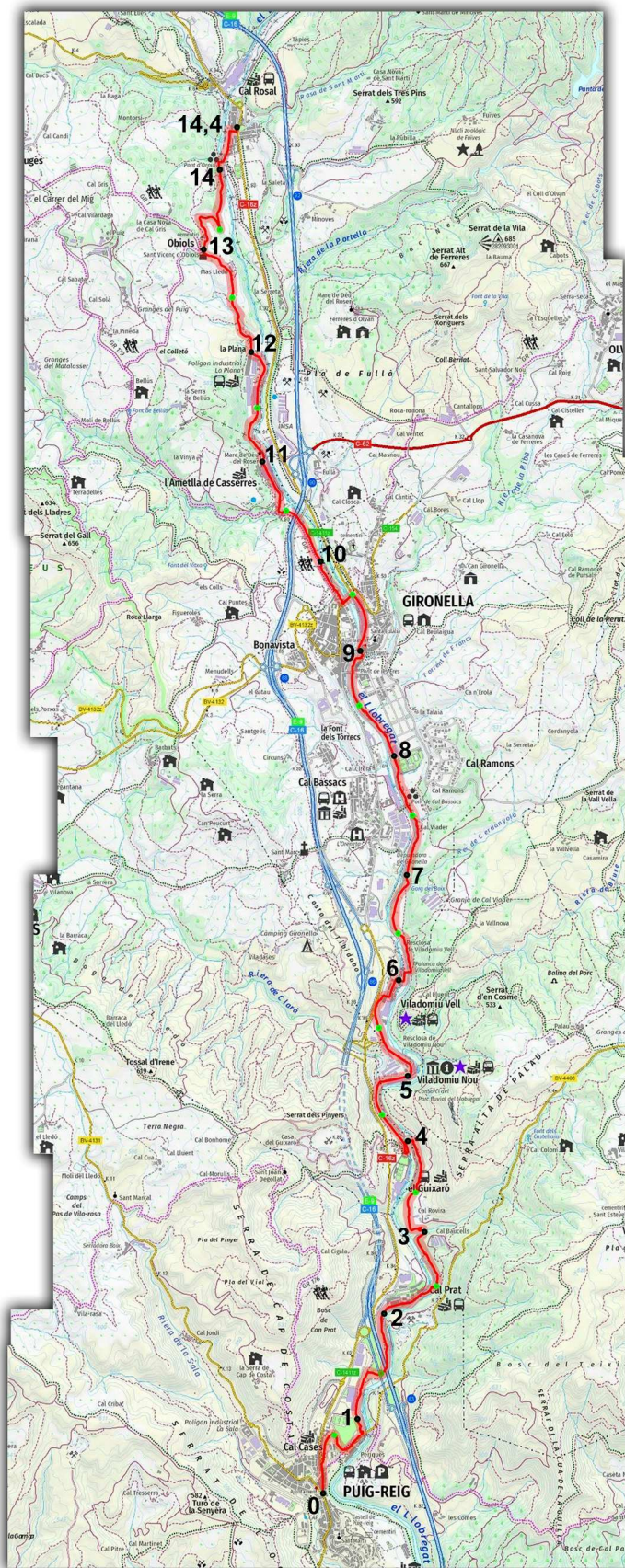
A finals del segle XIX es va construir el convent (on des de l'any 2005 s'hi celebra *konventpuntzero*) amb l'escola i residència de noies joves i l'anomenat carrer de Xauxa. Ja al segle XX la colònia es va ampliar més avall de l'estació, amb els pisos de Sant Josep (1922) i el grup Sant Ramon (1946).

Aquest ritme es va aturar momentàniament a les dècades del 1970 i 1980, a causa de la crisi que va afectar l'activitat tèxtil, va provocar en primer lloc la supressió de la línia de tren i va acabar desembocant en el tancament de la fàbrica l'any 1992. A partir d'aquell moment l'activitat comercial de Cal Rosal es va orientar prioritàriament als clients de pas de la carretera que unia Barcelona amb Berga, que passava pel mig de la població. Actualment la Colònia Rosal és molt més que el conjunt de cases situada al peu de l'estació d'Olvan, és un nucli important de població que conserva la seva població, la seva personalitat, les seves festes i la seva activitat comercial, i esdevé el centre comercial del poble d'Olvan.[

BIBLIOGRAFIA

- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Viquipèdia
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia>

Agustí Poch, desembre de 2019

CAMÍ DE MONTSERRAT A NÚRIA
Etapla 05, 15 - Desembre - 2019
Puig-reig - Cal Rosal